

50 let CHKO České středohoří

Uběhlo půlstoletí od vyhlášení CHKO České středohoří, těsně druhé největší CHKO v České republice (1063 km²). Původně měly být její součástí okrajové partie na Mostecku a Teplicku, ale vzhledem k intenzivní povrchové těžbě hnědého uhlí a navazujícím průmyslovým činnostem tak nebylo učiněno. V době vyhlášení CHKO zde bylo silné imisní zatížení a došlo i k zasypání celého údolí u Břiliny (Radovesická výsypka). Dá se bez přehánění říci, že České středohoří je nepochybně jedním ze symbolů severních Čech. Z přehledných zemědělských ploch vyčnívají roztroušené zalesněné nebo holé kopce, z nichž každý má svoje osobité rysy.

Za vše může intenzivní sopečná činnost ve třetihorách a následné erozivní a zvětrávací procesy, které mnohdy zcela odpreparovaly usazeniny křídového moře a na povrch se dostaly mnohem tvrdší vulkanické horniny. Výsledkem je jedinečná členitá vrchovina o délce více než 70 km se specifickým krajinným rázem, kde z roviny vystupují desítky oddělených kuželů a kup. V severojižním směru přetíná České středohoří hluboké údolí Labe, které zde vytvořilo monumentální kaňonovitý útvar zvaný Porta Bohemica (Brána Čech). Levobřežní část, tzv. Milešovské středohoří, se dost liší od pravobřežního Verneřického středohoří. Jihozápad je pod silným vlivem srážkového stínu Krušných hor a klima je tu teplé a suché, naopak na severozápadě je mnohem vlhčejí a chladnější. Vzhledem ke klimatickým kontrastům a pestré geologické

stavbě patří České středohoří k druhově nejbohatší oblasti v ČR. Hlavními předměty ochrany v CHKO jsou stepní společenstva se vzácnou květenou a zvířenou a listnaté lesy. Dokladem její unikátnosti je, že doposud tu bylo vyhlášeno 43 maloplošných zvláště chráněných území a 33 evropsky významných lokalit.

Činnost člověka v CHKO České středohoří je vidět na každém kroku. Jde o teploty a mimořádně

úrodný kraj a lidé zdejší krajinu obývali a významně přetvářeli už od neolitu. Začali zemědělsky hospodařit a budovat sídla, lesy se nakonec udržely jen na svažitéch a nepřístupných místech. Charakteristickým znakem středohorské krajiny jsou nejrůznější stavby na vrcholech kopců. Zejména ruiny středověkých hradů a pevností v krajinných panoramatech navozují romantické pocity.

Dovolil bych si vyjádřit své osobní pocity při příležitosti významného jubilea CHKO České středohoří. Jako rodák z Litvínova jsem nepříliš vzdálené panorama tohoto pohoří měl prakticky denně před očima. Mé výpravy na vrchy Bořen, Zlatník, Milá pro mě byly vždy velmi osvěžující. Jako student litvínovského gymnázia jsem pravidelně místo výrazně doporučené účasti na prvomájové demonstraci prchal na jižní svahy Oblíku, kde byly v plném květu trsy hlaváčku jarního. Dodnes tu nádheru mám před očima.

Jsem přesvědčený, že CHKO České středohoří jednoznačně plní účel, který byl při jejím vyhlášení deklarován, tedy ochranu vzácné harmonie mezi člověkem a přírodou ve zcela unikátní vulkanické krajině.

Prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSC.,
předseda Rady AOPK ČR

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 4/2026 Ročník 81
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 60 Kč
Roční předplatné 360 Kč

Časopis státní ochrany přírody
The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2026. Všechna práva vyhrazena.
Žádná část tohoto časopisu nesmí být reprodukována či šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

ISSN 1210-258X
Evidováno MK ČR pod e. č. E 6001

Vydává
AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Příhonice
s podporou Správy Krkonošského národního parku, Správy NP Šumava, Správy NP Podyjí, Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor
Ing. Martin Dušek

Redakční rada

- RNDr. Libor Ambrozek
- Mgr. Jiří Bašta
- prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSC.
- Ing. Karel Drbal
- Ing. Michael Hošek
- prof. RNDr. Jakub Hruška, CSC.
- Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D.
- JUDr. Eva Mazancová
- doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.
- JUDr. Svatomír Mičoch
- Ing. Jan Moravec
- Mgr. Richard Nagel
- RNDr. František Pelc (předseda)
- Ing. Pavel Pešout
- RNDr. Jan Plesník, CSC.
- RNDr. František Pojer
- Ing. Martin Stary
- Ing. Martin Škorpík
- Mgr. Karolína Šulová
- RNDr. Alena Vopálková

Adresa redakce
Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
tel. 951 421 247
ochrana.prirody@aopk.gov.cz
www.casopis.ochranaprirody.cz
www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR
jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
Ve Žlíbku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí
vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
tel. 951 421 247

Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.
Grafická úprava a sazba Jiří Kaláček (kalacek.cz)
Korektury Mgr. Linda Zachystalová
Toto číslo vychází 27. 8. 2026

Kompletní čísla časopisu
a podrobný seznam literatury najdete na
www.casopis.ochranaprirody.cz.

